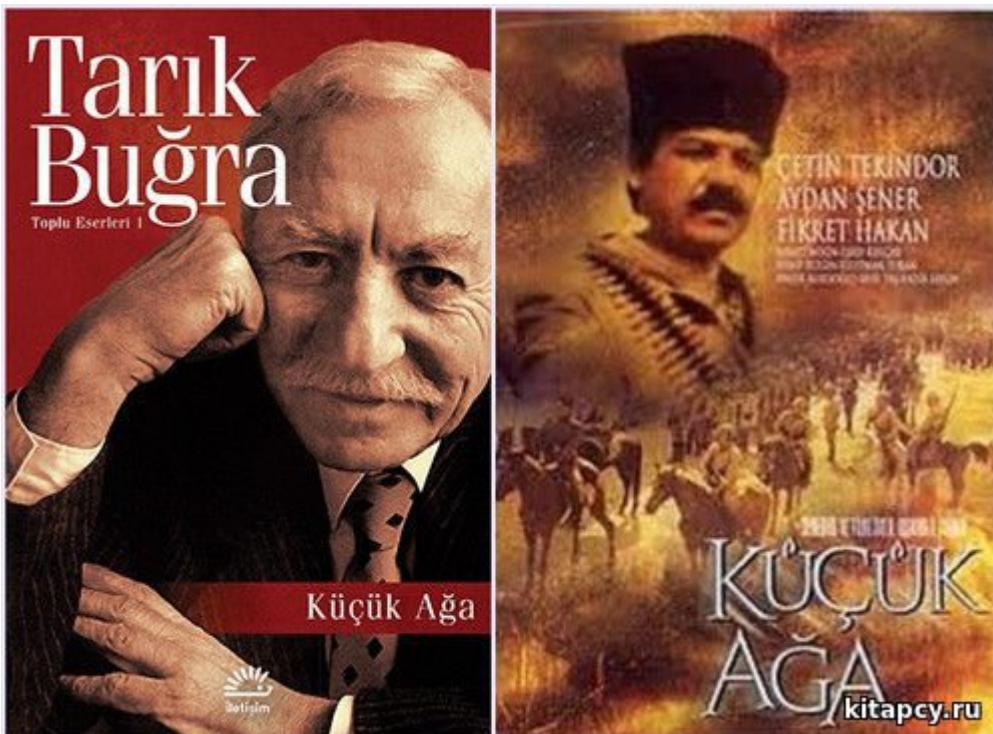

Çepçi giýewiň sagçy gaýynatasy

Category: Kitapcy, Publisistika, Romanlar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Çepçi giýewiň sagçy gaýynatasy ÇEPÇI GIÝEWIÑ SAGÇY GAÝYNATASY

Geçen makalalarymyň birinde soňky wagtlar türk edebiýaty arkaly ýakyn syýasy taryhymzy öwrenýändigimi ýazypdym. Şu gün syýasy garaýsy «Sowuk uruş» döwründe kemala gelen Erdogan bilen Bahçeliniň üstünde durup geçjek. Has dogrusy, şol ýasdakylara ýiti täsirini ýetiren edebiýat dünýäsiniň söbügine münmekçi!

Mysal üçin, Osman Kawala babatda häkimiýetiň şärikdeşleri nämükïn komplimasiýacy zoñtar düşunjä – ýowuzlyga eýe?

Geň galdyrmagy mümkün, ýöne soraga Osman Kawalanyň gaýynatasynyň üstünden jogaplamaga synanşjak:

Megerem, Taryk Bugranyň adyny Türkiye 1984-nji ýylda TRT döwlet teleýaýlymynda berilen «Küçük aga» teleserialy arkaly eşitdi. Ýazyjy Bugra adybır romanynyň senarisini-de özi ýazdy.

taryk bugra

gençliğim
eyvah

roman

kitapcy.ru

Döwri ýatlatmaly bolýaryn: «12-nji sentýabr» döwlet agdarlysygy we ýurda täze sokulan neoliberalizm ideologiyasynyň «ylymly yslam» arkaly jemgyýete hekem kylynmak islenýän döwrüdi...

Arasynda Taryk Bugranyňam bolan konserwatiwleriň guran «Aýdynlar ojagy» (Intelligentler merkezi) guramasynyň «Türk-yslam sintezi» düşünjesi «12-nji sentýabr» döwlet agdarlysgynyň dine bolan garaýşyna laýyk gelýärdi.

Harby huntta Taryk Bugranyň eseriniň Milli Azat-edijilik göreşine pomeşikleriň, baý-kulaklaryň we işan-mollalaryny ýaranlygynyň emele getiren «Yslam bileleşigi» garaýsy bilen

garamagynyň TRT teleserialy bolmagyna zat diýmedi. «Zaty-Şahanäniň halyf hezretleriniň ýolundan ýoreýändiginiň zol ýanjaýan baş gahryman Küçük aga «Kuwaýy-Milliýä» gyýa göz bilen garayán obrazdy. Ol mejlisde Mustapa Kemala garşy gidýän ikinji topar bilenem ham-çam ýagdaýdady. Yeňişden soňky döwür meselesinde-de şübheli.

Bugranyň ideologik-psihologik jeňi munuň bilenem çäklenmeýärdi.

* * *

Taryk Bugranyň «Sowuk uruş» döwrüne laýyk antikommunistik «Wah, arman, ýaşlygym» ("Gençliğim Eyvah") romanynyň üstünde durup geçmek gerek. («Ýagyşa garaşyp ["Yağmur Beklerken"], «Dünýäniň iň hapa köçesi» ["Dünyanın En Pis Sokağı"] romanlarynyň syýasy pozisiýasy-da birmeňzeş).

Häziriň kabir sağy syýasatçylarynyň nobran-gödek «dilleriniň» yzyny şu eserden arkaýyn tapyp bilersiňiz. Romanyň baş gahrymany «Ihtiýar» («Garry») dowamly antikommunistik nutuklary atýar:

«Sagçy garaýış döwlet goragçysydyr.

Eli ýaragly kommunist üstünize gelse we sizem özüñizi gorasaňyz, size faşist diýerler.

Marks diýilýän ullakan eşekdir.

Lenin diýilýän görlüp-eşdilmedik ganjyk demagogdyr».

Uzatmaýyn, Bugranyň syýasy bolşy-dili MRU-nyň (CIA) sağy syýasy garaýşyna kybapdy.

Şuny ýazamda utanýaryn: Bugranyň pikiriçe kimler rewolýusioner bolýardы:

«Kemçinleşme ukyplaryna ýa-da höweslerine perde gözleýän aýal-gyzlar».

Ýigrenji jümläni diňe ýeke gezekde ýeke söz bilenem agzap geçiräýenok, telim gezek (beýleki romanlarynda-da) ýanjaýar:

«Ah bir bilsediň, dogry-dürs jelep bolmajak aýal-gyz galýndylaryndan men ne sahna, ne radio we teleýyldyzlary çykardandyryn. (...) Şol bir zat, ine: Ha bulary döretmek we

öndürmek ýa-da progressiwler, rewolýusionerler, halkçylar, anti-imperialistler, sosialistler, kommunistler, marksistler, szedunçylar, troskiçiler, goşistler öndürip döretmek...»

Durmuş hiç kimsäni çagasy bilen synamasyn: Bugranyň gyzy we giýewi marksist boldy!

* * *

Taryk Bugranyň ýeke-täk derdi cepçilere garşı goreşmekdi. Ol jemgyyetçilik «üýtgeşme» talabyny ýigrenýärdi. Hemmelere şübe bilen seretdi, akla-huşa sygmajak hapa komplimasiýalary öñe sürdi. Ýazýanlary «slogan edebiýatyndan» aňry geçip bilmedi: ähli erbetlikleriň aňyrsynda «birtopar syýasatçylar we olaryň ýantazylygyny edýän birtopar ýazyjylar» bardy. Göreş gowy adamlar bilen cepçileriň arasynda barýardy! Nämeleri samramady...

taryk bugra

Dünyanın
en pis
sokağı

roman

OTURAN

kitapcy.ru

Artykmaç mysalyň geregi ýok...

Taryk Bugra ýeke däldi: Bugranyňam çykyş edýän «Tercüman» gazeti ýaly neşirler bilen «Sowuk uruş» döwründe ýetişen «saýry mähelle» ýaşlarynyň şu gün komplimasiýaçy aña eýe bolmalarynyň yzyny şu ýerlerden gözläň.

Ýagny:

Osman Kawalany tussag eden garaýsy döreden – MRU tezisleriniň godeñsi propogandasyny eden, komplimasiýalary ýazan gaýynatasy Taryk Bugralardyr «Aýdyňlar ojagy» boldy.

Näme eken bolsalar, şonam orýarlar.

Soner ÝALÇYN.

